
70

На основу члана 54. став 1. тачка 8. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 50/01), Законодавно-правни одбор Народне скупштине Републике Српске на седници од 25. децембра 2001. године утврдио је нови пречишћени текст Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", бр. 24/98, 18/99 и 37/01) у којем је означен дан ступања на снагу наведеног закона.

Број: 02/3-93/02
25. децембра 2001. године
Бања Лука

Председник
Законодавно-правног одбора
Народне скупштине,
Драгомир Васић, с.р.

ЗАКОН**О ХАРТИЈАМА ОД ВРЕДНОСТИ****- Пречишћени текст -****I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ****Члан 1.**

Овим законом уређује се:

- емисија и промет хартија од вредности у Републици Српској,
- овлашћење и одговорности учесника на тржишту хартија од вредности,
- оснивање и надлежност Комисије за хартије од вредности Републике Српске,
- заштита интереса инвеститора на тржишту хартија од вредности,
- јавност рада у промету хартијама од вредности.

Одређивање значаја појмова**Члан 2.**

“Емитент” је правно лице које издаје хартије од вредности у циљу прикупљања средстава и који према власницима хартија од вредности има све обавезе назначене у хартији од вредности.

“Инвеститор” је правно или физичко лице које слободно средства инвестира у куповину хартија од вредности.

“Власник” је правно или физичко лице које има власништво на хартији од вредности по основу власничког права (власник) или по основу уговора (номинирани власник).

“Регистроване хартије од вредности” су хартије од вредности у којима је наведено име њиховог власника. Пренос права на хартије од вредности, као и вршење свих права инкорпорисаних у хартије од вредности, захтева обавезну и безусловну идентификацију њиховог власника.

“Извод из Централног регистра” је исправа коју Централни регистар издаје регистрованом лицу или лицу које га заступа, а који садржи податке о регистрованом лицу, број његовог личног рачуна, број хартије од вредности по свакој класи на рачуну до момента издавања извода, податке о степену задужености, као и друге информације битне за хартије од вредности. Извод из Централног регистра треба да садржи напомене о свим ограничењима и задужењима који утичу на хартије од вредности за које се извод издаје, као и обавезама уписаним до дана издавања извода из Централног регистра.

“Регистровано лице” је власник хартије од вредности уписано у Централни регистар.

“Ималац хартије од вредности” је оно лице које је власник хартије од вредности или, ако се одређена хартија од вредности налази код агента - тај агент.

“Агент” је овлашћени учесник на тржишту хартија од вредности који је ималац хартије од вредности и њом послује за свој рачун али према налогу својих клијената (власника хартије од вредности или другог агента) с тим да сам није њен власник.

“Класа хартија од вредности” је скуп свих хартија од вредности једног емитента које носе иста права.

“Манипулација на тржиштима хартија од вредности” подразумева стварање привида активне трговине на тржишту хартија од вредности, путем куповине, односно продаје хартија од вредности или коришћењем других средстава у сврху повећања или смањења, подршке или дебалансирације њихове тржишне цене (вредности).

“Трговина хартијама од вредности” подразумева пренос и регистрацију права власништва на хартијама од вредности, а на основу закљученог посла продаје, куповине, размене, поклањања, наслеђивања, позајмљивања, као и осталих грађанских и правних послова.

“Овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности” су правна и физичка лица ангажована на тржишту хартија од вредности у једној или више делатности прописаних одредбама овог закона.

“Професионална организација овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности” је добровољно струковно удружење овлашћених учесника ангажованих у раду тржишта хартија од вредности, које функционише у складу са законом и сопственим правилима (саморегулаторно тело).

Дефиниција хартија од вредности**Члан 3.**

Хартија од вредности у смислу овог закона је преносива исправа у нематеријализованом облику - електронском запису, емитована у серији на основу које имаоци остварују права према емитенту у складу са законом и одлуком о емисији.

Врсте хартија од вредности**Члан 4.**

Хартијама од вредности у смислу одредбе члана 3. овог закона сматрају се акције, обвезнице и друге хартије од вредности које утврди Комисија за хартије од вредности (у даљем тексту: Комисија) својим прописом.

Акције су власничке хартије од вредности које емитује акционарско друштво у складу са Законом о предузећима и овим законом.

Обвезнице су дужничке хартије од вредности које имаоци дају право на наплату главнице и камата, односно других прихода у складу са законом и одлуком о емисији.

Хартије од вредности могу да гласе на име и на доносиоца.

Битни елементи хартија од вредности**Члан 5.**

Битни елементи хартије од вредности су:

1. ознака врсте хартије од вредности,
2. ознака класе и серијски број,
3. назив, седиште и адреса емитента хартије од вредности и његову ознаку у регистру емитената код Комисије,
4. номинална вредност,
5. ознака да хартија од вредности гласи на доносиоца или на име,
6. подаци о купцу хартије од вредности на име (у даљем тексту: власник хартије од вредности) и то: назив и седиште правног лица или име и презиме и јединствени матични број грађанина или број рачуна власника хартије од вредности код Централног регистра за страног физичко лице,
7. обавезе емитента и права и обавезе власника хартије од вредности и начин њиховог остваривања,
8. место и датум емисије хартије од вредности,
9. имена лица овлашћених за заступање емитента,
10. други елементи одређени прописима Комисије.

Облик хартије од вредности одређује емитент одлуком о емитовању хартија од вредности. Хартије од вредности једне класе емитују се у истом облику.

Регистровање хартије од вредности**Члан 6.**

Хартије од вредности емитоване у складу са одредбама овог закона, емитент је дужан регистровати у Централном регистру хартија од вредности (у даљем тексту: Централни регистар) у складу са одредбама Закона о Централном регистру хартија од вредности и прописа донесених на основу тог закона.

Члан 7.

Емитенти, власници, имаоци и други овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности, дужни су имати рачуне код Централног регистра који овим лицима издаје одговарајуће исправе у складу са прописима који регулишу пословање Централног регистра.

Стицање, пренос и ограничења права на хартијама од вредности**Члан 8.**

Права и обавезе из хартија од вредности стичу се и преносе уписом на рачун стипендијца у Централном регистру.

Правни основ за стицање и пренос права из хартије од вредности је: уговор, решење о наслеђивању, акт суда или другог надлежног органа.

Ограничење права из хартија од вредности настаје уписом у Централни регистар, а у складу са одлуком о емисији.

Члан 9.

Емитент хартије од вредности може бити Република Српска, општина, инвестициони фонд и свако друго правно лице организовано као акционарско друштво или друштво са ограниченом одговорношћу.

Одлуком о емисији хартија од вредности не може се ограничити право куповине хартија од вредности било којем лицу, ако то право није ограничено законом, нити се може давати предност било којем купцу.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, власници акција истог емитента могу имати право прече куповине акција нове емисије у складу са одредбама Закона о предузећима.

II - ЕМИСИЈА ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ**Поступак емисије****Члан 10.**

Поступак емисије хартије од вредности обухвата:

1. доношење одлуке о емисији,
2. подношење захтева Комисији ради добијања одобрења за емисију,
3. закључивање уговора између емитента и Централног регистра,
4. закључивање уговора између емитента и банке, односно депозитара ради отварања привременог рачуна за депоновање уплата по основу куповине хартија од вредности,
5. објављивање проспекта и јавног позива за упис и уплату хартија од вредности, као и објављивање резултата јавне продаје,
6. упис хартија од вредности у регистар емитента код Комисије и на рачуне купаца код Централног регистра.

Ближе услове и начин емисије хартија од вредности утврђује својим прописом Комисија зависно од врсте емисије, хартије од вредности и емитента.

Одлука о емисији**Члан 11.**

Одлука о емисији хартија од вредности обавезно садржи:

1. пуни назив и адресу емитента,
2. ознаку и регистарски број емитента у регистру емитента код Комисије,
3. назив органа који је донео одлуку,
4. датум усвајања одлуке о емисији,
5. ознаку врсте и класе хартије од вредности,
6. редни број емисије и укупан број емитованих хартија од вредности исте класе,
7. број и номиналну вредност хартија од вредности,
8. права садржана у хартији од вредности,
9. начин продаје хартије од вредности,
10. назнаку о праву прече куповине, ако се емисија врши уз такво право,
11. време почетка и завршетка уписа и пописа места за упис и уплату хартија од вредности,
12. назнаку о задржаном праву емитента на прекид уписа и уплате хартије од вредности пре истека утврђеног рока,
13. име, презиме и функцију лица овлашћених од емитента за провођење емисије хартија од вредности,
14. друге елементе у складу са прописима Комисије.

Уговор о оснивању акционарског друштва представља и одлуку о првој емисији акција.

Одобрење емисије**Члан 12.**

Емитент хартија од вредности подноси Комисији захтев за одобрење емисије хартија од вредности.

Уз захтев из става 1. овог члана, доставља се:

1. одлука о емисији,
2. статут,
3. решење суда о упису емитента у судски регистар,
4. исправа о упису емитента у регистар емитента код Комисије,
5. предлог проспекта хартије од вредности,
6. доказ о уплати накнаде за одобрење емисије хартије од вредности.

Осим прилога из става 2. овог члана, Комисија може прописати обавезу достављања и других докумената.

Прспект**Члан 13.**

Емитент је дужан припремити прспект хартије од вредности, који мора садржавати довољно информација да

инвеститор може оценити стање о имовини, обавезама, губитку и добитку, финансијској позицији и перспективама емитента, те о правима садржаним у хартији од вредности на коју се односи прспект.

Члан 14.

Прспект обавезно садржи следеће елементе:

1. податке о хартији од вредности (ознака врсте, укупан број и права која садржи),
2. опште податке о емитенту (правном статусу емитента, структури власништва, делатности, пословању, имовини, задужености, добитку или губитку),
3. овлашћеним лицима емитента,
4. изјаву одговорних лица емитента да прспект садржи тачан и потпун приказ имовине и обавеза, пословног резултата емитента и права садржаних у хартији од вредности,
5. изјаву о инвестирању која садржи податке о намери емитента у погледу циљева и начина коришћења капитала који ће се прибавити продајом хартија од вредности,
6. начин, место, рок и време уписа и уплате,
7. назив, седиште и адреса гаранта, ако је гарантована,
8. назнаку о праву прече куповине, ако се емисија врши уз такво право.

На садржај проспекта емитента - акционарског друштва које се оснива сукцесивно, примењују се и одредбе члана 199. Закона о предузећима.

Ближе услове о облику и садржају проспекта утврђује Комисија својим прописом.

Члан 15.

Уколико пре истека рока за упис и уплату хартија од вредности настану нове околности или се установи да подаци објављени у проспекту нису потпуни и тачни, емитент је дужан објавити додатак проспекту са допуном или исправком података, на начин утврђен за објављивање проспекта.

За случај из става 1. овог члана Комисија својим прописом ближе прописује рокове објављивања додатка проспекта, обавештавања Комисије и банке, односно депозитара, право инвеститора на одустајак од уписа и право и рокове на поврат уплаћених средстава.

Емисија без одобрења Комисије**Члан 16.**

Изузетно од одредаба члана 10. овог закона, емитовање хартија од вредности може се извршити без претходног одобрења Комисије, али уз обавезу обавештавања Комисије о таквој емисији у року од седам дана од дана доношења одлуке о емисији, у следећим случајевима:

1. када је емитент или гарант Република Српска,
2. приликом симултаног оснивања акционарског друштва у складу са Законом о предузећима,
3. приликом емисије нових акција акционарског друштва, симултано основаног, када целокупну емисију откупљују постојећи акционари-оснивачи,
4. приликом емисије акција по основу исплате дивиденди,
5. по основу претварања резерви и нераспоређене добити у основни капитал у складу са Законом о предузећима,
6. емисије нових хартија од вредности приликом спајања, поделе, конверзије и деноминације.

Комисија својим прописом ближе уређује садржај, начин и рокове обавештења које емитент подноси Комисији и друге обавезе у вези са овом емисијом.

Емисија уз скраћени прспект**Члан 17.**

Комисија може одобрити емитенту емисију хартија од вредности уз скраћени прспект у следећим случајевима:

1. емитовања хартија од вредности чији је обим емисије укупне вредности до 100.000 конвертибилних марака (у даљем тексту: КМ),
2. емитовања акција које се продају унапред одређеном купцу или групи до највише 30 купаца (затворена понуда).

Ближе услове поступка, начина и одобравања емисије из става 1. овог члана, као и промета ових хартија утврђује Комисија својим прописом.

Исправка документације

Члан 18.

Уколико уз захтев за одобрење емисије хартија од вредности није поднесена уредна или потпуна документација у складу са чланом 12. овог закона, Комисија ће одмах емитенту доставити писмени закључак о недостацима, које је емитент дужан отклонити у року од 15 дана од дана пријема закључка Комисије.

У случају непоступања емитента у року из става 1. овог члана, Комисија ће закључком одбацити захтев као неуредан.

Одобравање и одбијање емисије

Члан 19.

О одобравању или одбијању захтева за емисију хартија од вредности Комисија доноси решење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Решење из става 1. овог члана је коначно.

Члан 20.

Комисија ће одбити захтев за емисију хартије од вредности ако:

1. оцени да емитент није способан за извршавање обавеза по основу хартије од вредности,
2. документи и подаци нису у складу са законом или су непотпуни и нетачни.

Комисија може ограничити обим емисије емитента у односу на висину основног капитала у складу са критеријумима које утврди својим прописом.

Јавна понуда

Члан 21.

Емитент је дужан да јавну понуду објави у форми огласа у једном од дневних листова, доступног на целој територији Републике Српске у коме је садржан текст проспекта хартија од вредности или обавештење где се проспект може подићи или наручити.

Члан 22.

Емитент може објавити проспект и раније али је дужан објавити проспект најкасније на дан објављивања јавног позива из члана 21. овог закона за упис и уплату хартија од вредности.

Члан 23.

Издавањем решења о одобрењу емисије хартија од вредности из члана 19. овог закона Комисија потврђује да је емитент поступио у складу са одредбама овог закона и да проспект садржи све елементе утврђене законом и прописима Комисије.

За истинитост и тачност података објављених у проспекту одговара емитент и овлашћена лица емитента.

Члан 24.

Упис и уплата хартија од вредности путем јавне понуде може трајати најдуже 90 дана, рачунајући од дана објављивања јавног позива.

Комисија својим прописом утврђује критеријуме на основу којих може продужити рок из става 1. овог члана, али најдуже до 30 дана.

Члан 25.

Јавна понуда хартија од вредности може бити окончана и пре истека рока за упис и уплату, када је укупан број хартија од вредности уписан и уплаћен пре истека објављеног рока или је емитент донео одлуку о прекиду уписа и уплате хартија од вредности у складу са одредбом члана 11. став 1. тачка 12. овог закона.

Емитент је дужан одлуку о прекиду уписа и уплате хартија од вредности доставити Комисији и објавити у складу са одредбом члана 21. овог закона, у року од осам дана од дана доношења одлуке, а најкасније три месеца од дана доношења решења Комисије о одобрењу емисије.

Одлука из става 2. овог члана обавезно садржи одредбе о начину и року поврата извршених уплата, који не може бити дужи од 10 дана од дана доношења одлуке из става 2. овог члана.

Члан 26.

Банка односно депозитар преко које се врши упис и уплата хартија од вредности дужна је доставити Комисији и емитенту писмени извештај о броју уплаћених хартија од вредности, најкасније десет дана од истека рока за упис и уплату.

Јавна понуда акција прве емисије (оснивачке код сукцесивног оснивања акционарског друштва) сматра се успелом ако су све акције из одобрене емисије уписане и уплаћене у складу са одредбама Закона о предузећима.

Јавна понуда акција наредних емисија и емисија осталих хартија од вредности сматра се успелом ако је у року из члана 24. овог закона уписано и уплаћено најмање 70% од укупног броја хартија од вредности утврђеном одлуком о емисији.

Члан 27.

На основу извештаја банке, односно депозитара из члана 26. овог закона Комисија доноси решење којим утврђује да је јавна понуда успела и одређује укупан број и износ продатих хартија од вредности или јавну понуду проглашава неуспелом.

Решење из става 1. овог члана Комисија је дужна доставити емитенту и Централном регистру најкасније осам дана од дана пријема извештаја банке односно депозитара.

На основу решења Комисије из става 1. овог члана, емитент је дужан објавити извештај о укупном износу и броју уписаних и уплаћених хартија од вредности, а у случају неуспеле емисије и податак о начину и року поврата извршених уплата, у складу са одредбом члана 21. овог закона, најкасније осам дана од дана пријема решења Комисије.

Садржај извештаја банке, односно депозитара и емитента, рокове и друга питања у вези са окончањем емисије хартија од вредности ближе уређује Комисија својим прописом.

Члан 28.

Непродате хартије од вредности и хартије од вредности понуђене у јавној понуди која је проглашена неуспелом, не производе правне последице, нити могу бити у правном промету.

Емитент чија је емисија проглашена неуспелом нема право поднети захтев за наредну емисију хартија од вредности најмање шест месеци од дана објављивања емисије неуспелом.

Члан 29.

Емисија обвезница Републике Српске врши се на основу посебног закона, а емисија обвезница града, односно општине на основу одлуке надлежног органа.

Одлука надлежног органа града, односно општине доноси се у складу са прописима Комисије.

III - ОВЛАШЋЕНИ УЧЕСНИЦИ НА ТРЖИШТУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ

Члан 30.

Овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности у смислу овог закона су правна и физичка лица, која поседују посебно овлашћење за пословање хартијама од вредности - дозволу за рад издату од стране Комисије, под условима и на начин прописан одредбама овог закона и прописима Комисије.

Правна лица из става 1. овог члана су берза, друга уређена јавна тржишта, предузећа за пословање са хартијама од вредности и депозитари.

Физичка лица из става 1. овог члана су брокери, инвестициони менаџери и инвестициони саветници.

Овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности чије је оснивање и пословање уређено другим законима су банке, друштва за управљање инвестиционим фондовима, инвестициони фондови и Централни регистар.

Члан 31.

Целокупно трговање јавно емитованим хартијама од вредности обавља се искључиво преко овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности из члана 30. овог закона.

Послови**Члан 32.**

Послови са хартијама од вредности су:

1. посредовање у куповини и продаји хартија од вредности по налогу клијента (у своје име, а за туђ рачун) уз наплату провизије (брокерски послови),
2. трговина хартијама од вредности у своје име и за свој рачун ради остваривања разлике у цени (дилерски послови),
3. трговина на берзи у своје име и за свој рачун са обавезом куповине и продаје хартија од вредности по унапред јавно објављеној цени (послови подршке тржишту - маркет макер-и),
4. управљање портфељом (портфолијом) хартија од вредности по налогу и за рачун клијента уз наплату провизије (послови управљања портфељом),
5. обављање послова посредника при емисији нових хартија од вредности (послови агента емисије),
6. преузимање целокупне нове емисије хартија од вредности ради даље продаје (послови преузимања - ундер-вајринг-а),
7. пружање саветодавних услуга клијентима у вези с пословањем хартијама од вредности (послови инвестиционих саветника),
8. обављање депо послова,
9. обављање послова депозитара,
10. обављање послова регистрација хартија од вредности.

Члан 33.

Обављањем послова наведених у члану 32. став 1. тачке 1, 2, 3, 4, 5, 6. и 7. овог закона могу се као делатношћу бавити само правна лица, која Комисија овласти за пословање хартијама од вредности и која су, на основу дозволе за рад коју издаје Комисија, регистрована код надлежног суда за обављање таквих послова.

Обављањем послова наведених у члану 32. став 1. тачке 1, 4. и 7. овог закона могу се као делатношћу бавити и физичка лица која Комисија овласти за обављање тих послова и за која Комисија води посебан регистар за те делатности.

Банка може обављати послове из члана 32. став 1. тачке 1-9. овог закона.

Друштво за управљање инвестиционим фондовима и инвестициони фондови могу обављати послове из члана 32. овог закона у складу са овлашћењима, на начин и под условима утврђеним посебним законом и прописима Комисије.

Централни регистар обавља послове из члана 32. став 1. тачке 8, 9. и 10. овог закона, по овлашћењима, на начин и под условима утврђеним посебним законом и прописима Комисије.

Оснивање**Члан 34.**

Предузећа за пословање са хартијама од вредности оснивају се као акционарска друштва са седиштем у Републици Српској, којима једини предмет пословања могу бити послови наведени у члану 33. став 1. овог закона.

Предузећа за пословање са хартијама од вредности могу издавати само акције које гласе на име.

Поред предузећа, основаних у смислу става 1. овог члана, послове из члана 33. став 1. овог закона банке могу обављати под условом да за обављање тих послова имају регистрован посебан организациони део уз сагласност Агенције за банкарство Републике Српске и дозволу за рад Комисије.

Комисија утврђује дозволом за рад правним лицима из ст. 1. и 3. обим трговања појединим хартијама од вредности, а својим прописом ближе уређује услове пословања, као и услове за давање дозволе за рад.

Основни капитал**Члан 35.**

За обављање послова из члана 32. став 1. тачке 1, 4, 5. и 7. овог закона новчани део основног капитала предузећа за пословање са хартијама од вредности не може бити мањи од 100.000 КМ.

За обављање послова из члана 32. став 1. тачке 2, 3. и 6. овог закона новчани део основног капитала предузећа за пословање са хартијама од вредности не може бити мањи од 1.000.000 КМ.

Члан 36.

Предузеће за пословање са хартијама од вредности које не испуњава услов у погледу износа новчаног дела основног капитала за обављање послова из члана 32. став 1. тачке 5. и 6. овог закона, може да на основу уговора са неким другим предузећем за пословање са хартијама од вредности, од Комисије затражи дозволу за обављање послова агента емисије за тачно одређену емисију хартија од вредности.

Комисија издаје дозволу из става 1. овог члана ако су испуњени следећи услови:

1. да су уговорне стране предузећа за пословање са хартијама од вредности,
2. да уговорне стране заједно испуњавају услов у погледу износа новчаног дела основног капитала за обављање послова из члана 32. став 1. тачке 5. и 6. овог закона.

Власништво**Члан 37.**

Исто правно и физичко лице не може ни посредно ни непосредно имати акције у више предузећа за пословање са хартијама од вредности.

предузећа за пословање са хартијама од вредности не могу ни посредно ни непосредно имати акције у другим предузећима за пословање са хартијама од вредности.

Физичка лица могу бити запослена или бити чланови управе или надзорног одбора само у једном правном лицу овлашћеном за пословање са хартијама од вредности.

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности не могу пословати хартијама од вредности са предузећима са којима су повезани као зависно или матично друштво, осим као заступник или посредник.

предузећа за пословање са хартијама од вредности обавезна су да податке о власничкој структури редовно достављају Комисији и то у року од осам дана од дана сваке промене у власничкој структури.

Добијање дозволе за рад**Члан 38.**

Уз захтев за добијање дозволе за рад предузећа за пословање са хартијама од вредности, Комисији достављају:

1. уговор о оснивању,
2. статут,
3. опис послова и план рада за наредне две године,
4. податке о лицима с посебним овлашћењима и одговорностима.

Уз захтев за обављање послова са хартијама од вредности из члана 33. став 3. овог закона, банке Комисији достављају:

1. статут,
2. одлуку о оснивању организационог дела за пословање са хартијама од вредности,
3. податке о лицима са посебним овлашћењима и одговорностима,
4. сагласност Агенције за банкарство Републике Српске о одобравању оснивања организационог дела за пословање са хартијама од вредности,
5. решење о упису организационог дела банке у судски регистар.

Уз захтев за добијање дозволе за обављање послова са хартијама од вредности, правна лица из претходних ставова, достављају и друге податке и доказе о испуњавању финансијских, кадровских, техничких, организационих и других услова које пропише Комисија у зависности од врсте послова за које се тражи дозвола за рад.

Доставља података**Члан 39.**

Предузећа за пословање са хартијама од вредности обавезна су да достављају Комисији:

1. годишњи извештај о пословању и финансијски извештај, и то у року од 30 дана од дана израде таквих извештаја,

2. податке о испуњењу прописаних услова за обављање такве делатности, и то најмање два пута годишње,

3. све друге информације, податке и извештаје у складу са прописима које утврди Комисија.

Извештаје и податке из претходног става, банке подносе за организационе делове који обављају послове са хартијама од вредности.

Морални кодекс**Члан 40.**

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности у својој делатности руководе се првенствено интересима клијената, тако да их увек стављају испред сопствених интереса.

Члан 41.

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности не смеју обављати послове хартијама од вредности, који би угрозили стабилност тржишта, а нарочито:

1. да дају погрешне информације инвеститорима о цени хартија од вредности,

2. да шире лажне информације у циљу промене цена хартија од вредности,

3. да располажу хартијама од вредности које су у власништву клијента без писменог налога клијента.

Вођење књига**Члан 42.**

Правна лица овлашћена за пословање хартијама од вредности и овлашћена физичка лица која обављају послове из члана 32. став 1. тачка 1. овог закона воде посебну Књигу налога, у коју се уписују налози клијента за куповину или продају хартија од вредности и опозиви тих налога.

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности односно овлашћено физичко лице обавезно је на захтев клијента издати отворени извод из Књиге налога свих послова који се односе на његове налоге.

Члан 43.

Комисија прописује садржину Књиге налога из члана 42. овог закона и начин њеног вођења.

Обавеза извештавања клијента**Члан 44.**

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности односно овлашћено физичко лице обавезно је да о сваком послу, који је склопљен по налогу клијента, извести клијента без одлагања.

Клијент се не може одрећи права на извештавање из става 1. овог члана.

Средства клијента**Члан 45.**

Правно лице овлашћено за пословање са хартијама од вредности обавезно је да новчана средства, која му дозначи клијент ради плаћања хартија од вредности, држи на одвојеном рачуну или одвојеним рачунима (рачун клијента), који су посебно у ту сврху отворени код овлашћених институција.

Средства са рачуна клијента могу се користити само за плаћање према њиховим налозима.

Средства на рачунима клијента власништво су клијента, а не правних лица овлашћених за пословање са хартијама, не улазе у имовину правног лица овлашћеног за пословање са хартијама од вредности ни у ликвидацијску или стечајну масу, нити се могу употребити за наплату потраживања према клијенту.

Брокери**Члан 46.**

Брокери су физичка лица овлашћена за обављање послова трговине хартијама од вредности, која послују у својству запосленог у правном лицу овлашћеном за пословање са хартијама од вредности или као независни трговци.

Услове за добијање дозволе за обављање послова овлашћеног брокера прописује Комисија.

Комисија одлучује о начину и условима за полагање брокерског испита и врши проверу стручних способности за обављање послова са хартијама од вредности.

Комисија води регистар овлашћених брокера.

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности могу обављати послове из члана 32. овог закона ако имају најмање два запослена радника, који су овлашћени брокери и који су уписани у регистар из става 4. овог члана.

Инвестициони менаџер**Члан 47.**

Инвестициони менаџер је физичко лице, које на основу писменог уговора закљученог са клијентом преузима портфељ хартија од вредности клијента у целини или у једном делу на чување и управљање или само на управљање.

Услове за добијање дозволе за обављање послова инвестиционог менаџера прописује Комисија.

Комисија води регистар лица овлашћених за обављање послова инвестиционог менаџера.

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности могу обављати послове из члана 32. став 1. тачка 4. овог закона ако имају најмање два запослена радника, који су овлашћени инвестициони менаџери и који су уписани у регистар из става 3. овог члана.

Инвестициони саветник**Члан 48.**

Инвестициони саветник је физичко лице које саветује при инвестирању у хартије од вредности, при њиховој куповини или продаји и остваривању права.

Услове за добијање дозволе за обављање послова инвестиционог саветника прописује Комисија.

Комисија води регистар физичких лица овлашћених за обављање послова инвестиционог саветника.

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности могу обављати послове из члана 32. став 1. тачка 7. овог закона ако имају најмање два запослена радника, који су инвестициони саветници и који су уписани у регистар из става 3. овог члана.

Овлашћења Комисије**Члан 49.**

Комисија доноси прописе којима ближе уређује пословање правних лица овлашћених за пословање са хартијама од вредности, брокера, инвестиционих менаџера и инвестиционих саветника.

Комисија својим прописима утврђује правила и процедуре за обављање надзора над пословањем овлашћених лица из става 1. овог члана, издавање и одузимање дозвола односно овлашћења, као и предузимање осталих одговарајућих мера за заштиту инвеститора и нормално пословање тржишта хартија од вредности.

Комисија даје сагласност на статут и општа акта којима се регулише рад и пословање овлашћених правних и физичких лица за пословање са хартијама од вредности и њихових струковних удружења, као и на измене и допуне ових аката.

Комисија може доносити прописе о обавезним одредбама које морају садржавати акти из става 3. овог члана.

Комисија даје сагласност на именовање директора правних лица из става 3. овог члана.

Члан 50.

Комисија најмање два пута годишње контролише пословање правних и физичких лица из члана 49. овог закона.

Комисија може без ограничења да прегледа акте, пословне књиге и друге документе свих овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности.

Трговање хартијама од вредности

Члан 51.

Хартијама од вредности, које су емитоване уз јавни позив за продају организовано се тргује на берзи и на другим уређеним јавним тржиштима, која се оснивају ради стварања услова за повезивање понуде и тражње хартија од вредности.

Комисија својим прописом утврђује услове под којима се хартијама од вредности које нису емитоване уз јавни позив за продају, може трговати на берзи и другим уређеним јавним тржиштима.

Хартијама од вредности емитованим у складу са одредбама овог закона може се трговати и непосредно између правних лица овлашћених за пословање са хартијама од вредности уз обавезу да се о том трговању дневно информисе берза.

Ближе услове трговања и извештавања из става 2. овог члана утврђује Комисија својим прописима.

Берза хартија од вредности

Члан 52.

Берза хартија од вредности оснива се као акционарско друштво, у складу са одредбама овог закона.

Члан 53.

Берза обавља следеће делатности:

1. организује повезивање понуде и тражње у промету хартијама од вредности,
2. даје информације о понуди, тражњи, тржишној цени, као и о осталим подацима о хартијама од вредности,
3. утврђује и објављује курсне листе хартија од вредности,
4. обавља друге послове у складу са законом и прописима Комисије.

Члан 54.

Берза обезбеђује да:

1. сви учесници у трговини могу истовремено, равноправно и под једнаким условима давати и прихватати налоге за куповину и продају хартија од вредности,
2. сви учесници у трговини на берзи имају у истом тренутку једнак приступ информацијама о хартијама од вредности којима се тргује и да сви могу продавати, односно куповати хартије од вредности под једнаким условима.

Оснивање берзе

Члан 55.

Берзу оснива најмање пет правних лица овлашћених за пословање хартијама од вредности у Републици Српској.

Број чланова берзе не може бити мањи од броја оснивача из става 1. овог члана.

Акционари берзе могу бити само чланови берзе.

На оснивање и пословање берзе, конституисање и надлежност органа берзе, доношење нормативних аката, статусне промене и престанак рада берзе примењују се одредбе Закона о предузећима, ако овим законом није друкчије одређено.

Члан 56.

Берза се може основати уколико се испуне следећи услови:

1. обезбеди минималан износ основног капитала прописан овим законом, као и одговарајући пословни простор,
2. обезбеди кадровска, техничка и организациона способност за обављање берзанске трговине, односно других послова које берза обавља.

Одговарајући пословни простор у смислу одредаба става 1. овог члана обезбеђује се преносом права својине на пословне просторије или уступањем права коришћења пословног простора, који је оснивач закупио за период од најмање 10 година.

Под кадровском способношћу берзе у смислу одредаба става 1. овог члана подразумева се да су на берзи запослена лица квалификована за обављање послова у оквиру делатности берзе.

Под техничком способношћу берзе у смислу одредаба става 1. овог члана подразумева се да берза поседује развијени информатички систем за берзанску трговину и обрачунске трансакције по пословима закљученим на берзи, као и систем и методологију за јавно објављивање података.

Под организационом способношћу берзе у смислу одредаба става 1. овог члана подразумева се постојање организационих делова за ефикасно и јединствено обављање послова на берзи.

Члан 57.

Комисија даје дозволу за рад берзе када утврди да су испуњени услови за рад берзе у складу са одредбама члана 56. овог закона.

Члан 58.

Берза стиче својство правног лица уписом у судски регистар.

Правно лице које није основано као берза, у складу са овим законом, не може се уписати у судски регистар као берза и не може у правном промету користити назив берза, нити га може користити као саставни део назива фирме.

Члан 59.

Берза има статут којим се ближе одређује организација и управљање берзом. Промет хартија од вредности и пословање берзе ближе се утврђује правилима које доноси берза.

Статут и правила берзе из става 1. и 2. овог члана одобрава Комисија, као и све касније измене и допуне ових аката.

Комисија даје сагласност на именовање директора берзе.

Имовина берзе

Члан 60.

Основни капитал берзе износи најмање 500.000 КМ и подељен је на редовне акције које гласе на име.

Акције берзе не могу се котирати на берзи.

Члан 61.

Сви чланови берзе морају имати минималан износ акција берзе у складу са статутом берзе.

По престанку чланства на берзи члан мора депоновати акције берзе до њихове продаје и по основу тих акција не може остварити никаква права.

Члан 62.

Акције берзе могу се преносити само акционарима берзе уз сагласност најмање две трећине акционара.

Акције из става 1. овог члана не доносе акционарима дивиденду, а остварена добит користи се за унапређење берзанског пословања.

Органи берзе

Члан 63.

Органи берзе су скупштина, управни одбор, надзорни одбор и директор.

Берза може образовати и друге органе, у складу са статутом берзе.

Члан 64.

Ради решавања спорова између учесника на берзи, по пословима закљученим на берзи, берза образује Берзански суд.

Непристрасност

Члан 65.

Берза се не сме бавити трговином хартијама од вредности, давати савете о хартијама од вредности, улагању у хартије од вредности, нити давати мишљење о повољности и неповољности купопродаје хартија од вредности.

Берза је овлашћена да јавно износи предности укључења хартија од вредности на берзу и трговања тим хартијама.

Члан 66.

Запослени на берзи не могу бити чланови органа управљања, нити запослени код предузећа за пословање са хартијама од вредности, банака, ни емитента чије се хартије од вредности котирају на берзи.

Обавезност чувања тајне

Члан 67.

Запослени на берзи, чланови органа управљања и осталих органа берзе не смеју:

1. одавати информације, које су материјалне чињенице или повлашћене информације, за које сазнају при вршењу својих дужности или при обављању задатака на берзи или на други начин, ако се такви подаци сматрају пословном тајном;

2. давати савете о трговини хартијама од вредности и инвестирању у хартије од вредности, давати мишљење о повољности или неповољности куповине или продаје хартија од вредности које су у промету на територији Републике Српске.

Берза мора осигурати редовно информисање лица наведених у ставу 1. овог члана о њиховим обавезама у погледу чувања пословне тајне.

Лица из става 1. овог члана обавезна су да се придржавају ограничења из става 1. овог члана и у периоду од шест месеци по престанку статуса радника, односно чланова органа и осталих тела берзе.

Котација

Члан 68.

Хартијама од вредности које су предмет котација на берзи тргују чланови берзе на берзанском састанку или на други начин, у складу са статутом и правилима берзе.

На берзанском састанку тргује се хартијама од вредности које су котиране на А листи, док се на други начин уређен у складу са одредбама става 1. овог члана тргује хартијама од вредности које су котиране на другим листама берзе.

Ближи услови за котацију на листама берзе уређују се посебним правилником о котацији.

Комисија даје сагласност на правилник о котацији, а може захтевати и допунске услове за котацију.

Члан 69.

Обвезнице Републике Српске могу бити котиране на листи А берзе без посебних услова и ограничења.

Члан 70.

Хартије од вредности емитента чије је седиште изван Републике Српске могу се котирали на берзи под условима утврђеним овим законом, прописима Комисије, правилником о котацији, као и уз испуњавање и свих других услова одређених прописима који важе у седишту емитента.

Чланство на берзи

Члан 71.

Берза прима у чланство правно лице овлашћено за пословање са хартијама од вредности које поднесе захтев за чланство и које испуња следеће услове:

1. да има дозволу за рад Комисије којом је овлашћено за обављање послова промета хартијама од вредности у складу са овим законом,

2. да је депоновало одговарајући износ средстава за гаранцију извршења послова на берзи,

3. да на рачуну има довољно средстава за куповину акција берзе,

4. да испуњава друге услове које пропише берза.

По подношењу захтева из става 1. овог члана берза доноси одлуку у року од 60 дана од дана подношења захтева.

Против одлуке берзе подносилац захтева може поднети жалбу Комисији у року од 15 дана од дана пријема одлуке, односно истека рока из става 1. овог члана.

Члан 72.

Члан берзе дужан је да одмах писмено обавести берзу о свакој насталој промени његових овлашћења, права и одговорности, а нарочито о променама које се односе на чињенице на основу којих је добио дозволу за чланство на берзи.

Накнаде, други трошкови и доприноси

Члан 73.

Берза доноси тарифу накнада и других трошкова и доприноса којим утврђује износе и начин плаћања по основу:

1. приступне чланарине за чланове берзе,
2. годишње чланарине за чланове берзе,
3. накнаде за услуге које берза пружа члановима и трећим лицима,
4. доприносе чланова берзе у фонд сигурности,
5. казни за повреде аката берзе.

Берза није овлашћена да прописује накнаде за трансакције које овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности извршавају по налозима и за рачун својих клијената.

Обавештавање

Члан 74.

Берза обавештава Комисију:

1. о оствареном промету,
 2. о поднетим захтевима за пријем у чланство берзе, о пријему у чланство на берзи и о престанку чланства на берзи,
 3. о поднетим захтевима за пријем на листинг берзе, о пријему хартија од вредности на листинг берзе, те о скидању хартија од вредности са листинга берзе,
 4. о намераваном повећању оснивачког капитала берзе.
- Ближе елементе обавештавања из става 1. овог члана прописује Комисија.

Надзор

Члан 75.

Надзор над пословањем берзе обавља Комисија.

Члан 76.

Ради обављања надзора над пословањем берзе, Комисија:

1. захтева обавештења о пословању на берзи;
2. захтева извештај о ревизији, као и додатна обавештења о ревизији берзе;
3. спроводи непосредну контролу трговине коју организује берза и њени чланови;
4. спроводи контролу измене и допуне статута и других општих аката берзе као и пословних књига берзе.

Друга уређена јавна тржишта

Члан 77.

Правна лица овлашћена за пословање са хартијама од вредности могу уговором, у складу са законом, успостављати друга уређена јавна тржишта на којима се промет хартија од вредности обавља по унапред утврђеним правилима.

Друга уређена јавна тржишта послују у складу са одредбама чланова 52, 53, 54, 55, 56, 57, 63, 65, 66. и 67. овог закона.

Члан 78.

Захтев за уврштавање хартија од вредности у промет на другом уређеном јавном тржишту може поднети емитент и предузеће за пословање са хартијама од вредности.

Комисија прописује податке, које је емитент дужан објавити приликом уврштења хартија од вредности у промет на другом уређеном јавном тржишту.

Члан 79.

Друга уређена јавна тржишта дужна су у домаћим дневним новинама објављивати податке о закљученим пословима, са бројем остварених трансакција, бројем и ценама хартија од вредности.

Друга уређена јавна тржишта дужна су свакодневно берзи достављати податке из става 1. овог члана, а једном седмично Комисији извештај о закљученим пословима.

Садржај извештаја из става 2. овог члана прописују берза и Комисија.

Саморегулаторно тело

Члан 80.

Овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности могу формирати професионалну организацију овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности, која представља саморегулаторно тело, односно струковно удружење за заштиту и унапређење струковних интереса и развој тржишта (у даљем тексту: струковно удружење).

Струковно удружење из става 1. овог члана могу основати правна и физичка лица овлашћена за послове са хартијама од вредности, закључивањем уговора о оснивању и усвајањем одговарајућих нормативних аката.

Члан 81.

Струковно удружење може:

1. доносити правила за обављање послова овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности, која за циљ имају унапређење професионалне делатности, уједначавање праксе и развој тржишта хартија од вредности,

2. доносити трговачка правила, узансе и стандарде која су обавезна у примени за све овлашћене учеснике на тржишту хартија од вредности,

3. доносити морални кодекс понашања, који је обавезан у примени за све овлашћене учеснике на тржишту хартија од вредности,

4. утврђивати врсту и степен квалификација, које морају поседовати овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности, организовати и спроводити стручну обуку за стицање квалификација и иновације знања и вештина трговања хартијама од вредности и издавати одговарајуће сертификате о томе,

5. организовати и спроводити обуку за добијање овлашћења за рад на тржишту хартија од вредности према захтевима и програмима које утврђује Комисија,

6. сарађивати са надлежним регулаторним и контролним органима задуженим за пословање хартијама од вредности у циљу унапређења регулативе и њене имплементације, с тим да може давати и иницијативе за измене прописа и правила, односно доношење нових законских и подзаконских аката,

7. припремати и добијати од чланова информације, анализе, пројекте и друге материјале, који се односе на спровођење прописа, стандарда, узанси, кодекса, односно понашања учесника на тржишту хартија од вредности, а у циљу јачања струке, заштите интереса инвеститора и самих овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности, развоја тржишта хартија од вредности, обезбеђења јавности рада, спречавања манипулација ценама хартија од вредности и других шпекулација на тржишту хартија од вредности,

8. спроводити надзор над применом прописа и сопствених аката, изрицати мере према овлашћеним учесницима на тржишту хартија од вредности и предузимати мере заштите интереса корисника услуга овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности и њиховог обештећења у случају губитака проузрокованим грешкама, пропустима и незаконитим радњама чланова струковног удружења.

Члан 82.

Струковно удружење, поред уговора о оснивању и статута, који се утврђују у моменту оснивања, доноси и правила, узансе, стандарде и друге нормативне акте у циљу извршавања својих делатности одређених уговором о оснивању и статутом, а која су обавезна у примени за све чланове удружења.

На нормативна акта струковног удружења из става 1. овог члана сагласност даје Комисија.

Члан 83.

Нормативним актима струковног удружења из члана 82. овог закона морају се изричито забранити, односно онемогућити:

1. дискриминација клијената, који користе услуге члана струковног удружења,

2. неоснована дискриминација самих чланова струковног удружења,

3. неосновано ограничавање у погледу приступања у чланство, односно иступања из чланства струковног удружења,

4. спречавање развоја конкуренције између овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности, као и неосновано ограничење у погледу прихода и провизије, које чланови струковног удружења остварују обављањем својих професионалних делатности,

5. сачињавање нетачних, непотпуних или нејасних информација члановима струковног удружења.

Члан 84.

Струковно удружење се финансира из чланарине, доприноса и поклона чланова и трећих лица, као и накнада од услуга које пружа члановима и трећим лицима, а добит коју оствари својим пословањем користи за даљи развој струковног удружења.

Члан 85.

На пословање струковног удружења, уколико овим законом није друкчије регулисано, примењују се општи и посебни прописи, који регулишу права, обавезе и пословање професионалних удружења, односно предузећа.

IV - КОМИСИЈА ЗА ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ

Члан 86.

Овим законом оснива се Комисија за хартије од вредности Републике Српске, као стално, независно правно лице, ради уређивања и контроле емитовања и промета хартија од вредности, чије су надлежности и обавезе утврђене овим законом.

Седиште Комисије је у Бањој Луци.

Комисија има печат следећег садржаја: "Комисија за хартије од вредности Републике Српске, Бањалука".

Члан 87.

У обављању послова утврђених законом Комисија за свој рад одговара Народној скупштини Републике Српске.

Комисија подноси годишњи извештај Народној скупштини о свом раду и стању на тржишту хартија од вредности.

Члан 88.

Комисију чине председник, заменик председника и три члана, које на предлог председника Републике Српске, именује Народна скупштина.

Мандат члановима Комисије траје пет година.

Исто лице може бити више пута именовано у састав Комисије.

Приликом именовања новог сазива чланова Комисије именују се најмање два члана из претходног мандата.

У Комисију Народна скупштина може именовати домаће и иностране стручњаке.

Комисија има стручну службу, чија се организација утврђује Статутом.

Члан 89.

За председника, заменика председника и члана Комисије може бити именовано лице, које има високу стручну спрему економског или правног смера, те поседује лична својства која га чине достојним за обављање ове функције.

Члан 90.

Председник, заменик председника и чланови Комисије не могу:

1. бити у међусобном сродству или браку,

2. бити лица која су кажњавана за дела, која су неспојива са радом у Комисији,

3. обављати дужност у политичкој странци и учествовати у политичким активностима, које су неспојиве са радом у Комисији,

4. бити чланови органа законодавне, извршне или судске власти, надзорног или управног одбора предузећа, банке, друштва за управљање инвестиционим фондовима, инвестиционог фонда, пензијског фонда, осигуравајућег друштва или предузећа за пословање са хартијама од вредности,

5. обављати било који други посао уз накнаду, изузев научних, истраживачких и предавачких активности,

6. поседовати, директно или индиректно, више од 5% хартија од вредности предузећа, банке, друштва за управљање инвестиционим фондовима, инвестиционог фонда, пензијског фонда, осигуравајућег друштва или предузећа за пословање са хартијама од вредности,

7. обављати делатност или проводити активности, које су у супротности са начелима заштите инвеститора или самосталности Комисије.

Члан 91.

Председник, заменик председника и чланови Комисије могу се именовати само уз њихову писмену сагласност.

У писменој сагласности лица из става 1. овог члана дају изјаву да не постоје сметње у смислу члана 90. став 1. тачка 3. и 4. овог закона.

Председник, заменик председника и члан Комисије, две године по престанку мандата, не могу заступати и представљати било кога у поступку пред Комисијом.

Члан 92.

Председник, заменик председника и члан Комисије може бити разрешен пре истека мандата на лични захтев.

Председник, заменик председника и члан Комисије може бити разрешен пре истека мандата и у случају да се утврди да не поступа у складу са законом и актима Комисије.

Истовремено са разрешењем у складу са ставом 1. и 2. овог члана, именује се друго лице за председника, заменика председника или члана Комисије, на начин и по поступку утврђеним овим законом.

У случају из става 1. и 2. овог члана, друго лице именује се за период до истека мандата његовог претходника.

Начин рада Комисије

Члан 93.

Комисија доноси Статут, на који сагласност даје Влада Републике Српске.

Статутом Комисије посебно се уређују: организација и начин пословања Комисије, овлашћење за заступање и представљање Комисије, права, обавезе и одговорности председника, заменика председника и чланова Комисије, права, обавезе и одговорности запослених у стручним службама, финансијски план, као и друга питања у вези са радом Комисије.

Члан 94.

Комисија одлучује у седницама.

Комисија пуноважно одлучује већином гласова укупног броја чланова.

Општи акти, које комисија доноси у спровођењу закона објављују се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Појединачни акти Комисије објављују се у складу са Статутом и општим актом Комисије којима се уређује рад и пословање Комисије.

Члан 95.

Управни акти Комисије донесени на основу законских овлашћења су коначни. Протих истих може се покренути управни спор пред надлежним судом у складу са Законом о управним споровима.

Члан 96.

Радом Комисије руководи председник или заменик председника.

Председник Комисије:

1. потписује прописе и акте из надлежности Комисије,
2. доноси појединачне акте, који се односе на учеснике у промету хартија од вредности,
3. заступа и представља Комисију према другим институцијама и учесницима у промету хартија од вредности,

4. сазива седнице и председава њиховим радом,

5. одговоран је за спровођење прописа Комисије,

6. одлучује о заснивању и престанку радног односа, платама и извршавању обавеза запослених у стручним службама.

Члан 97.

Председник, заменик председника и чланови Комисије као и запослени у стручним службама, дужни су чувати као службену тајну информације до којих дођу у обављању својих послова.

На запослене у стручним службама Комисије примењују се одредбе из члана 90. став 1. тачке 4, 5, 6. и 7. овог закона.

Члан 98.

Комисија може бити члан и учествовати у раду домаћих и међународних организација, чије се активности односе на хартије од вредности, ако то није у супротности са Уставом и законом.

Члан 99.

План прихода и расхода утврђује Комисија за сваку календарску годину у финансијском плану, на који сагласност даје Влада Републике Српске.

Комисија се финансира из прихода, које остварује од накнада за обављање послова из своје надлежности.

У случају мањка остварених прихода по финансијском плану, разлика се покрива из буџета Републике Српске. Вишак остварених прихода у односу на финансијски план преноси се у буџет.

Влада Републике Српске може одлучити да се вишак остварених прихода употреби за набавку опреме и унапређење рада Комисије.

Делатност Комисије може се финансирати из донација владиних и невладиних организација.

Надлежност Комисије

Члан 100.

Комисија је надлежна да:

1. доноси прописе о спровођењу закона,
2. издаје дозволе и одобрења, када је за то овлашћена законом,
3. контролише поштовање правила уобичајене трговине и лојалног такмичења у трговини хартијама од вредности,
4. врши надзор над овлашћеним учесницима на тржишту хартија од вредности, емитентима хартија од вредности, инвестиционим фондовима и друштвима за управљање инвестиционим фондовима и Централним регистром,
5. прописује, организује, предузима и надгледа мере којима осигурава ефикасно функционисање тржишта хартија од вредности и заштиту интереса инвеститора,
6. прописује правила промета хартија од вредности на основу повлашћених информација,
7. обуставља емисију и промет појединих хартија од вредности и предузима друге активности у случају манипулација или шпекулација у промету или када процени да су тим активностима угрожени интереси инвеститора и јавности, или оне нису у складу са законом и другим прописима,
8. прописује начин чувања документације за берзе и предузећа за пословање са хартијама од вредности,
9. прописује обавезни садржај информација, које морају бити објављене свим акционарима и јавности од стране лица која врше дистрибуцију хартија од вредности јавном понудом,
10. прати и проучава стање и кретање на тржишту хартија од вредности,
11. прописује аутоматизовани систем за пријем и начин извршења трансакција хартијама од вредности на организованим тржиштима,
12. спроводи претходне радње у случају повреде законских одредаби и других прописа,
13. покреће управни спор ради заштите инвеститора,

14. даје информације и шири знања о деловању тржишта хартија од вредности,

15. сарађује се сродним организацијама у иностранству,

16. води књиге и регистре у складу са одредбама овог закона,

17. прописује висину накнада за обављање послова из своје надлежности,

18. предузима и остале мере и обавља друге послове у складу са законским овлашћењима.

Члан 101.

Комисија за извршавање овлашћења и одговорности утврђених одредбама овог закона доноси правила о раду Комисије, односно друга општа и појединачна акта.

Члан 102.

Министарство финансија Републике Српске и Агенција за банкарство Републике Српске дужни су на захтев Комисије доставити све информације и исправе и на други начин сарађивати са Комисијом у вршењу њених овлашћења у регулисању и надзору тржишта хартија од вредности.

Физичка и правна лица дужна су доставити све информације и исправе, које од њих тражи Комисија у вршењу њених овлашћења и одговорности, на начин и у року који одреди Комисија.

V - ЗАШТИТА ИНТЕРЕСА ИНВЕСТИТОРА И ЈАВНОСТ РАДА

1. Објављивање информација

Обавезе емитента

Члан 103.

Емитент хартија од вредности, које су предмет јавне продаје, мора информисати о хартијама од вредности, свом финансијском и комерцијалном положају, односно пословању објавити у облику:

1. шестомесечног извештаја о хартијама од вредности,
2. годишњег извештаја,
3. извештаја о значајним догађајима и радњама, које утичу на финансијско и комерцијално пословање емитента,
4. проспекта за јавну понуду,
5. извештаја о резултатима продаје хартија од вредности.

Извештаји из става 1. овог члана морају бити у складу са захтевима, односно у облику који својим прописима одреди Комисија.

Сви емитенти хартија од вредности посредством средстава јавног информисања дужни су да објављују извештаје о значајним догађајима, односно радњама које утичу на финансијско и комерцијално пословање емитента, с тим да су те извештаје дужни доставити и Комисији најкасније у року од пет дана од дана објављивања у средствима јавног информисања.

Процедуре и форме континуираног објављивања информација својим прописом утврђује Комисија.

Обавезе овлашћених учесника на тржишту хартија од вредности

Члан 104.

Овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности дужни су да објављују информације о трансакцијама које су обавили у следећим ситуацијама:

1. Уколико је овлашћени учесник на тржишту хартија од вредности у оквиру једног квартала обавио трансакције истом врстом хартија од вредности истог емитента, али под условом да број хартија од вредности у тим трансакцијама није мањи од 10% од укупног броја ових хартија од вредности;

2. Уколико је овлашћени учесник на тржишту хартија од вредности извршио једнократну трансакцију истом врстом хартија од вредности истог емитента под условом да број хартија од вредности у тој трансакцији није био мањи од 5% од укупног броја ових хартија од вредности.

Овлашћени учесници на тржишту хартија од вредности објављују прецизне информације (име овлашћеног учесни-

ка, врсту хартије од вредности и њихов регистарски број, име емитента, цену по једној хартији од вредности и број хартија од вредности које учествују у тим трансакцијама), најкасније у року од пет дана након истека одговарајућег квартала или комплетног обављања одређене једнократне трансакције путем обавештавања Комисије.

Након давања понуде или објављивања куповних, односно продајних цена хартија од вредности, овлашћени учесник ће јавно објавити информацију већ објављену од стране емитента тих хартија од вредности из члана 103. овог закона или објавити да такву информацију не поседује.

Овлашћени учесници на тржиштима хартија од вредности морају објавити и остале информације о својим активностима и то у обиму и на начин прописан овим законом и прописима Комисије.

Обавезе берзе

Члан 105.

Берза објављује следеће податке:

1. правила берзе,
2. списак лица која улазе у састав органа берзе,
3. списак чланова берзе,
4. списак хартија од вредности, које су одобрене за котацију на берзи,
5. датум и време трансакције, врсту и регистарски број хартија од вредности које су предмет трансакције, цену сваке хартије од вредности као и број хартија од вредности које су предмет трансакције - и то за сваку трансакцију закључену на берзи.

Берза поред својих билтена и публикација, објављује посредством средстава јавног информисања следеће:

1. податке о хартијама од вредности које су одобрене за котацију - најмање једном месечно,
2. резултате обављених трансакција на берзи - једном недељно.

Садржину и форму података које берза објављује у складу са одредбама става 1. и 2. овог члана утврђује Комисија.

Обавезе других уређених јавних тржишта

Члан 106.

Друга уређена јавна тржишта објављују следеће податке:

1. правила трговања,
2. списак лица која улазе у састав органа,
3. списак чланова,
4. списак хартија од вредности којима се тргује,
5. датум и време трансакције, врсту и регистарски број хартија од вредности које су предмет трансакције, цену сваке хартије од вредности, као и број хартија од вредности које су предмет трансакције и то за сваку трансакцију која је закључена.

Друга уређена јавна тржишта дужна су јавно објављивати податке и у домаћим дневним новинама, односно достављати податке берзи и Комисији на начин и у рокови-ма одређених одредбама члана 79. овог закона.

Обавезе струковног удружења

Члан 107.

Струковно удружење објављује следеће податке:

1. правила, прописе, узансе и стандарде струковног удружења,
2. списак лица која улазе у састав органа струковног удружења,
3. списак чланова,
4. списак лица којима је струковно удружење издало сертификате и дозволе за обављање различитих врста професионалних активности на тржишту хартија од вредности, као и услове који се односе на поседовање оваквих сертификата и дозвола у складу са одредбама и условима за издавање овлашћења која издаје Комисија,

5. информације о мерама предузетим против чланова, службеника и особља струковног удружења.

Струковно удружење објављује и остале информације о свом пословању, у обиму и на начин одређен прописима Комисије и самог струковног удружења.

Обавезе власника хартија од вредности

Члан 108.

Власници хартија од вредности достављају емитенту и брзи податке о свом власништву на јавним хартијама од вредности свих емитената и то у следећим ситуацијама:

1. уколико власник прибави 5% или више од 5% акција са правом гласа емитента или права која такве акције носе,
2. уколико власников удео у било ком типу акција емитента са правом гласа порасте до нивоа дељивог са 5 преко 5% од те класе акција,
3. уколико се власников удео у акцијама са правом гласа смањи до нивоа дељивог са 5 преко 5% од те класе акција.

У погледу хартија од вредности из става 1. овог члана, власници морају објавити следеће информације:

1. име власника,
2. класу акција и њихов регистарски број,
3. име емитента,
4. број хартија од вредности које тај емитент поседује,
5. релативни удео хартија од вредности које припадају власнику у односу на њихову укупну вредност.

Власници морају објавити прецизну информацију тако што ће обавестити Комисију, најкасније у року од пет дана након предузимања одговарајућих радњи (поступака), а на начин и у форми које својим прописом утврди Комисија.

Обавезе повезаних лица

Члан 109.

Под повезаним лицем се сматра свако лице, које поседује информације интерне природе:

1. на основу чланства у управним и надзорним органима емитента,
2. на основу удела који поседује у капиталу емитента, или
3. на основу чињенице да је то лице запослено, професионално ангажовано или да врши одређене дужности које му омогућавају приступ таквим информацијама.

Директори, чланови управног и надзорног одбора, ималац 10% или више од 10% регистрованог капитала емитента, морају да Комисији поднесу извештај о броју хартија од вредности емитента у свом поседу, свим променама у погледу власништва на тим хартијама од вредности, као и о свим трансакцијама које врше у погледу хартија од вредности емитента.

Извештаји из става 1. и 2. овог члана подносе се Комисији најкасније до десетог у наредном месецу после месеца у коме је трансакција извршена, а на начин и у форми које својим прописом утврди Комисија.

2. Забране у погледу употребе интерне информације

Члан 110.

Интерном (inside) информацијом сматра се врло прецизна информација, која се не објављује, а односи се на једног емитента јавних хартија од вредности или на више њих или на једну или више јавних хартија од вредности, а која би у случају објављивања извршила значајан утицај на цену хартија од вредности, односно хартије од вредности о којима се ради.

Повезано лице, с обзиром на то да познаје све релевантне чињенице, не сме злоупотребити интерну информацију тако што ће за свој или за рачун неког трећег лица куповати или продавати оне хартије од вредности емитента на које се интерна информација односи.

Повезано лице не сме открити интерну информацију ниједном лицу, које је у могућности да такву информацију искористи за обављање трансакција наведених у ставу 1. овог члана.

Свако лице, које прекрши захтеве наведене у овом члану, мора извршити надокнаду штете сваком оном лицу које је због тога претрпело губитак, укључујући и изгубљену добит.

Одредбе овог закона такође се односе на свако лице, које преко повезаног лица или на неки други начин дође до интерне информације емитента с циљем да је искористи за обављање одређених трансакција хартија од вредности емитента.

3. Манипулације на тржишту

Члан 111.

Ниједно лице, осим уколико то изричито није дозвољено прописом Комисије, не сме вршити манипулацију на тржишту хартија од вредности.

Нико не сме продавати или куповати јавне хартије од вредности нити утицати или покушати да утиче на одлуке других лица у погледу куповине или продаје регистрованих хартија од вредности користећи се:

1. лажним или двосмисленим изјавама, укључујући и обећања, прогнозирања или друге сличне радње упућене било којем лицу и
2. искривљивањем и прикривањем свих значајних информација, које одређено лице зна или мора знати, а које се односе на емитента и његове хартије од вредности.

Свако лице умешано у манипулације на тржишту хартија од вредности, укључујући и куповину и продају хартија од вредности на начин наведен у ставу 2. овог члана, мора надокнадити штету сваком лицу које је претрпело губитке укључујући и изгубљену добит, осим у оним ситуацијама када такво лице може да докаже да је страна, која тражи накнаду на име губитка била потпуно свесна извршене манипулације.

Радње које обавља овлашћени учесник на тржишту хартија од вредности наведене у ставу 2. овог члана представљају основу за суспензију или одузимање његове дозволе за рад или његово санкционисање на начин прописан законом, прописима Комисије или актима струковног удружења.

VI - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. Прекршаји

Члан 112.

Новчаном казном у износу од 10.000 до 50.000 конвертбилних марака казниће се за прекршај правно лице које:

1. не достави Централном регистру тачне и потпуне податке из члана 6. овог закона,
2. ограничи право куповине и располагања хартијом од вредности супротно одредбама члана 9. став 2. овог закона,
3. утврди права предности куповине хартија од вредности супротно одредбама члана 9. став 2. овог закона,
4. не достави Комисији уз захтев за одобрење емисије потпуну документацију из члана 12. овог закона,
5. објави проспекат из члана 13. или скраћени проспекат из члана 17. овог закона без одобрења Комисије,
6. изврши емисију хартија од вредности без одобрења Комисије из члана 19. став 1. овог закона,
7. не објави проспекат у складу са одредбама чл. 21. до 25. овог закона,
8. пропусти да изврши радње из члана 15. овог закона,
9. емисију хартија од вредности објави на основу скраћеног проспекта супротно одредбама члана 17. овог закона,
10. не обавести Комисију и јавност о прекиду јавне понуде у складу са чланом 25. овог закона,
11. не објави податке о упису и уплати хартија од вредности на начин и у роковима утврђеним чланом 27. став 3. овог закона,
12. тргује јавно емитованим хартијама од вредности супротно одредбама члана 31. овог закона,
13. обавља послове у вези хартија од вредности супротно одредбама члана 33. овог закона,

14. обавља послове у вези хартија од вредности супротно прописаним ближим условима пословања од стране Комисије и супротно овлашћењима Комисије из члана 34. став 4. овог закона,

15. обавља послове у вези с хартијама од вредности без овлашћења Комисије из члана 34. став 4. овог закона,

16. оснује друштво за трговање хартијама од вредности без обезбеђења новчаног дела основног капитала супротно одредбама члана 35. овог закона,

17. обавља послове из члана 36. овог закона без добијања дозволе Комисије из члана 36. став 3. овог закона,

18. има акције у више друштава за трговање хартијама од вредности супротно одредбама члана 37. став 1. и 2. овог закона,

19. послује хартијама од вредности са друштвима са којима је повезано као зависно или матично друштво супротно одредбама члана 37. став 4. овог закона,

20. не достави Комисији податке о промени власничке структуре супротно одредбама члана 37. став 5. овог закона,

21. не достави Комисији уз захтев за добијање дозволе за рад све прописане податке и доказе супротно одредбама члана 38. овог закона,

22. не достави Комисији све прописане извештаје, податке и информације супротно одредбама члана 39. овог закона,

23. обавља делатност не штитећи интересе клијента супротно одредбама члана 40. овог закона,

24. обавља послове са хартијама од вредности којима угрожава стабилност тржишта супротно одредбама члана 41. овог закона,

25. не води Књигу налога или не упише налоге налогодавца супротно одредбама члана 42. овог закона,

26. не извести налогодавца о послу који је склопљен по његовом налогу супротно одредбама члана 44. овог закона,

27. не држи новчана средства налогодавца на одвојеном рачуну или их користи супротно одредбама члана 45. овог закона,

28. обавља послове из члана 30. овог закона, а нема најмање два запослена овлашћена брокера супротно одредбама члана 46. овог закона,

29. обавља послове из члана 32. став 1. тачке 4. и 7. овог закона, а нема најмање два запослена инвестициона саветника супротно одредбама члана 48. овог закона,

30. усвоји акта из члана 49. овог закона и именује директора, без сагласности Комисије,

31. хартијама које су емитоване уз јавни позив за продају тргује изван берзе или других организованих јавних тржишта супротно одредбама члана 51. овог закона,

32. обавља делатности супротно члану 53. овог закона,

33. поступи супротно члану 54. овог закона,

34. прими у чланство берзе лице супротно члану 55. став 1. и 3. овог закона,

35. не испуњава услове у складу са чланом 56. овог закона,

36. оснује берзу супротно члану 57. овог закона,

37. усвоји статут и правила из члана 59. овог закона и именује директора, без одобрења, односно сагласности Комисије,

38. акције берзе котира на берзи супротно члану 60. став 2. овог закона,

39. обавља послове из члана 65. овог закона,

40. поступи противно члану 66. овог закона,

41. дозволи котацију хартија од вредности супротно члану 68. овог закона,

42. дозволи котирање страних хартија од вредности супротно члану 70. овог закона,

43. прими у чланство предузеће за пословање хартијама од вредности супротно члану 71. став 1. овог закона,

44. поступи супротно члану 72. овог закона,

45. не донесе тарифу накнаде и других трошкова и доприноса у складу са чланом 73. став 1. овог закона,

46. пропише накнаде за трансакције, које овлашћени учесници извршавају за своје клијенте супротно одредбама члана 73. став 2. овог закона,

47. не обавештава Комисију о свим елементима из члана 74. овог закона,

48. не омогући Комисији надзор над пословањем у складу са чланом 75. овог закона,

49. не поступи по захтеву Комисије у складу са чланом 76. овог закона,

50. послује супротно члану 77. овог закона,

51. уврсти у промет хартије од вредности супротно члану 78. став 2. овог закона,

52. не објављује податке у складу са чланом 79. овог закона,

53. усвоји нормативна акта без сагласности Комисије супротно члану 82. овог закона,

54. послује супротно одредбама члана 83. овог закона,

55. објави информацију о пословању супротно члану 103. став 1. овог закона и прописима Комисије,

56. не достави извештај Комисији у року одређеном у члану 103. став 2. овог закона,

57. не објављује информације о трансакцијама у складу са чланом 104. овог закона,

58. не објављује податке у складу са чланом 105. овог закона и прописима Комисије,

59. не објављује податке у складу са чланом 106. овог закона,

60. не објављује податке у складу са чланом 107. овог закона и прописима Комисије,

61. власник хартије од вредности који не поступи у складу са чланом 108. овог закона и повезана лица која поступе противно члану 109. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 1.000 до 5.000 конвертибилних марака.

2. Кривично дело

Члан 113.

Одговорно лице емитента, односно другог овлашћеног учесника на тржишту хартија од вредности и струковног удружења, као и овлашћено физичко лице које самостално обавља послове са хартијама од вредности у смислу овог закона, које онемогући овлашћено лице Комисије или другог надлежног овлашћеног органа за надзор и контролу да изврши увид у пословне књиге и другу документацију, казниће се за кривично дело казном затвора до три године.

Члан 114.

Лице које дође до интерне информације која није доступна свим учесницима на тржишту хартија од вредности те трговином на берзи или на другим уређеним јавним тржиштима те оствари противправну имовинску корист казниће се за кривично дело казном затвора од три месеца до пет година.

Члан 115.

Члан Комисије или одговорно лице запослено у Комисији, које злоупотребом положаја или информација које нису доступне другим учесницима на тржишту хартија од вредности, омогући правном или физичком лицу стицање неосноване имовинске користи или изазове поремећаје на тржишту хартија од вредности, казниће се за кривично дело казном затвора од три месеца до пет година.

VII - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 116.

Хартије од вредности емитоване пре ступања на снагу Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98) сматрају се хартијама од вредности емитованим путем јавне понуде у смислу одредаба овог закона.

Члан 117.

На акције које се емитију у поступку приватизације, у складу са Законом о приватизацији државног капитала у предузећима ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98) и Законом о приватизацији банака ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98) не примењују се одредбе од члана 10. до члана 29. Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98).

Након спроведеног поступка приватизације државног капитала у предузећима и банкама, акције из става 1. овог члана сматрају се акцијама емитованим путем јавне понуде и на њих се примењују одредбе овог закона.

Члан 118.

Изузетно од одредаба члана 46. став 2., члана 47. став 2. и члана 48. став 2. овог закона пословима брокера, инвестиционог менаџера и инвестиционог саветника могу се бавити лица која имају одговарајуће квалификације и професионална знања и искуства из области финансија, а којима Комисија одобрава да се баве тим пословима.

Лица из става 1. овог члана дужна су испунити услове из члана 46. став 2., члана 47. став 2. и члана 48. став 2. овог закона најкасније до 30. јуна 2002. године.

Члан 119.

Правна лица, која су се до дана ступања на снагу Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98) бавила пословима са хартијама од вредности, дужна су да усагласе своја акта, организацију и пословање са одредбама тог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу тог закона.

Члан 120.

Председник Републике Српске дужан је предложити Народној скупштини Републике Српске именовање председника, заменика и чланова Комисије у року од 30 дана од дана ступања на снагу Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98).

Члан 121.

Комисија је дужна поднети Влади Републике Српске на сагласност Статут и финансијски план Комисије у року од два месеца од дана именовања Комисије.

Члан 122.

Комисија и други надлежни органи, односно овлашћена правна лица дужни су донети подзаконске и друге нормативне акте за чије су доношење овлашћени Законом о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98) у року од шест месеци од дана ступања на снагу тог закона.

Члан 123.

Даном ступања на снагу Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98) престаје да важи Закон о вредносним папирима ("Службени гласник Републике Српске", број 8/94).

Члан 124.

Емитенти хартија од вредности дужни су да емитију хартије од вредности у нематеријализованом облику у складу са Законом о изменама и допунама Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 37/01), од дана ступања на снагу тог закона.

Емитенти хартија од вредности, које су емитоване до дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 37/01) у материјализованом облику, дужни су да такве хартије дематеријализују у складу са одредбама Закона о Централном регистру и прописом донесеним на основу тог закона и наког тога њихов материјализовани облик пониште и огласе неважећим.

До спровођења поступка из претходног члана хартије од вредности у материјализованом облику се обавезно региструју у Централном регистру пре њиховог ступања у јавни промет.

Члан 125.

Ступањем на снагу Закона о изменама и допунама Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 37/01) престају да важе одредбе Закона о облигационим односима које регулишу хартије од вредности уколико су у супротности са овим законом.

Члан 126.

Поступци покренути до дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 37/01), довршиће се по одредбама Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 24/98).

Члан 127.

Комисија је дужна ускладити своје прописе и донети нове у складу са овим законом у року од шест месеци од дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о хартијама од вредности ("Службени гласник Републике Српске", број 37/01).

Члан 128.

Овај закон ступио је на снагу 23. јула 1998. године, односно 23. јула 1999. године и 11. августа 2001. године.